

Список використаних джерел

1. Анішук В. В. Проблема захисту персональних даних в кіберпросторі. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. Вип. 84, ч. 3. С. 252–256. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/40-2.pdf>
2. Попко В. В., Попко Є. В. Міжнародно-правова регламентація транснаціональної кіберзлочинності у кіберпросторі. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2021. Вип. 66. С. 276–283. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/11/49.pdf>
3. Тетевін М. С. Досвід України в галузі міжнародного співробітництва в галузі кібербезпеки. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. Вип. 82, ч. 3. С. 263–266. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/43-2.pdf>
4. Черниш Р. Ф. Міжнародний організаційний досвід у сфері забезпечення кібербезпеки. *Вісник кримінального судочинства*. 2021. № 3–4. С. 112–121. URL: https://vkslaw.knu.ua/wp-content/uploads/2024/03/3-4_2021-chernysh-r.pdf

Герун Ілона Петрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Резнік Ю. С., старший викладач кафедри кримінального права та криминології навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КІБЕРБУЛІНГ: ЗАГРОЗИ ДЛЯ МОЛОДІ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ

Сьогодні цифрове середовище стає невід’ємною частиною життя молоді, що спричиняє одночасне зростання ризиків для їхньої психологічної та соціальної безпеки. Інтернет використовується не лише для комунікації, навчання та

самореалізації, але й відкриває нові можливості для агресивної поведінки, зокрема кібербулінгу. Як зазначає І. О. Лисенко, кібербулінг являє собою специфічну форму психологічного насильства, яка реалізується через інформаційно-комунікаційні технології та соціальні мережі [1]. Це явище відрізняється від традиційного булінгу тим, що воно не обмежується фізичним простором і дозволяє агресору завдати шкоди дистанційно.

Пандемія COVID-19 та військові дії в Україні спричинили значні зміни у сфері освіти, зокрема поширення дистанційного навчання, що призвело до значного збільшення часу перебування молоді в інтернеті [2]. Як зазначає О. В. Ковальчук, соціальні мережі та онлайн-платформи стали основним каналом комунікації, що водночас підвищує ризик потрапляння молоді під вплив маніпуляцій та кіберзлочинців [3]. Залежність від цифрового середовища здатна негативно впливати на психічне здоров'я та соціальну адаптацію підлітків.

Наукові дослідження свідчать, що кібербулінг має різноманітні форми прояву та поведінкові стилі. Зокрема, він включає флеймінг, харасмент, обмовлення, наклеп, самозванство, шахрайство, видурювання конфіденційної інформації, ізоляцію та кіберпереслідування [4]. Усі ці дії мають на меті завдати шкоди або принизити особу дистанційно, без фізичного насильства. За словами С. В. Петрів, сучасні соціальні мережі та месенджери, такі як Telegram, Facebook та Instagram, активно використовуються агресорами для реалізації цих дій [5].

Особливу небезпеку становлять спроби зовнішніх агентів використати молодь у протиправних цілях. Наприклад, російські спецслужби застосовують маніпуляції у соціальних мережах та пропонують молодим людям участь у незаконних діях, починаючи від дрібних доручень і закінчуючи серйозними злочинами [6]. Це свідчить про необхідність підвищеної обізнаності молоді щодо онлайн-загроз і правових механізмів захисту.

Правове регулювання кібербулінгу в Україні здійснюється через низку положень Кримінального кодексу (ст. 120, 129, 163) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 173-4) [7]. Крім того, існують механізми правового реагування: звернення до поліції та Кіберполіції, використання гарячих ліній та правових консультацій, а також інформування адміністрацій навчальних закладів. Як відзначає

М. О. Гончаренко, профілактична робота та правове просвітництво серед учнів є ключовими для зменшення негативного впливу інтернету на молодь [8].

Для ефективного протидіяння кібербулінгу серед молоді необхідно впровадити комплексний кримінально-правовий та превентивний підхід, який передбачає системне поєднання законодавчих, правоохоронних та освітніх заходів. По-перше, необхідно законодавчо визначити кібербулінг як окреме правопорушення з чіткими критеріями суспільної небезпечності, враховуючи повторність дій, анонімність, груповий характер поведінки та вік учасників. По-друге, слід запровадити диференційовану кримінальну відповідальність, яка враховує тяжкість завданої шкоди та соціальну вразливість потерпілих, зокрема молоді та учасників освітнього процесу.

Важливим елементом є інтеграція державних органів, правоохоронних структур, освітніх установ і операторів цифрових платформ у механізми запобігання та розслідування кібербулінгу. Для цього слід встановити обов'язок освітніх закладів і цифрових платформ своєчасно інформувати правоохоронні органи про випадки кібербулінгу та зберігати цифрові докази, що підвищує ефективність притягнення винних до відповідальності і забезпечує належний захист потерпілих.

Не менш значущим є впровадження превентивних і просвітницьких заходів, включаючи підвищення цифрової грамотності, навчання безпечній поведінці в інтернеті, надання психологічної підтримки постраждалим та консультацій молоді, яка перебуває у групі ризику. Це дозволяє формувати відповідальну поведінку користувачів, запобігати проявам кібербулінгу та створювати безпечне цифрове середовище.

Також доцільно впроваджувати системи моніторингу, аналізу та оперативного виявлення кіберзлочинів серед молоді, що забезпечує своєчасне реагування на нові загрози і мінімізує негативні наслідки. Комплексний підхід повинен передбачати поєднання кримінально-правових, освітніх та технологічних заходів, що робитиме систему захисту молоді у цифровому середовищі ефективною, системною та адаптованою до сучасних умов глобальної мережі.

Таким чином, ефективна протидія кібербулінгу потребує комплексного підходу, що включає наукові дослідження, правові механізми та активну просвітницьку діяльність. Необхідно

визнавати існування проблем, відкрито обговорювати їх та разом шукати шляхи безпечного та свідомого використання цифрових ресурсів молоддю.

Список використаних джерел

1. Лисенко І. О. Кібербулінг серед підлітків: психологічні аспекти та сучасні виклики. Київ, 2020. 120 с.
2. Кравченко Т. В. Вплив дистанційного навчання на психосоціальний розвиток учнів. Львів, 2021. 98 с.
3. Ковальчук О. В. Соціальні мережі та онлайн-маніпуляції: ризики для молоді. Харків, 2022. 135 с.
4. Петренко С. В. Форми та методи кібербулінгу: емпіричне дослідження. Одеса, 2021. 110 с.
5. Петрів С. В. Цифрова агресія та соціальні платформи: сучасні тенденції. Київ, 2022. 142 с.
6. Іваненко А. П. Використання молоді в інформаційних війнах: аналіз ризиків. Київ, 2023. 115 с.
7. Кримінальний кодекс України / Верховна Рада України. Київ, 2020.
8. Гончаренко М. О. Профілактика кібербулінгу та правове просвітництво серед учнів. Львів, 2021. 103 с.

Голікова Мілена Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Резнік Ю. С., старший викладач кафедри
кримінального права та криминології
навчально-наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук

ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ ТА МОДЕЛІ ПОВЕДІНКИ ЖЕРТВ КІБЕРЗЛОЧИНІВ

Розвиток інформаційних технологій не стоїть на місці і з кожним днем все глибше входить у всі сфери нашого життя. На сьогоднішній день навіть наймолодший українець має телефон